

C sunt proprietates contrariæ proveniunt à calore, & frigore quæ sunt causæ formaliter contrariæ, sic enim contrarium effectuum sunt contrariæ causæ. stat etiam quandoque propria esse contraria, licet subiecta non sint proprie contraria, sed rectius dicuntur diversæ, aut differentia aut in casu nostro, nam substantia ignis dicitur differens, aut diversæ à substantia aquæ & non contraria, & hoc tene. Et ideo San. Tho. cum suppositione in hoc non bene reprehendit Auer. in 5. Phy. in lectione 3. super expositione. tex. comē. 10. nam postquam Auerro. ibi contra Alexan. declarauerat quomodo elementa sunt contraria secundum qualitates actiua, & passiuas, subdit quod hæc responsio difficultatē patitur, manifestum enim quod propriæ passionēs causantur à principiis subiecti. si igitur propriæ passionēs ignis, & aquę sunt contrariæ, cum contrariorum sint contrariæ causæ, uideatur, quod formæ substantiales sint contrariæ. Item in 10. Met. probatur quod omne genus diuiditur per contrarias differentias, differentia autem sumuntur à formis, ut in 8. eiusdem dicitur, uideatur ergo quod sit contrarietas in formis substantialibus. Et ideo relicta responsione Auer. ipse aliter soluit dicens quod contrarietas differentiarum quæ est in omnibus generibus attenditur secundum communem radicem contrarietatis, quæ quidem est excellentia & defectus, ad quam oppositionem omnia alia contraria reducuntur. omnes enim differentie diuidentes aliquod genus hoc modo se habent, quod una earum est ut abundans, & alia ut deficiens respectu alterius, unde Aristot. dicit in 8. Meta. re. com. 10. quod definitiones rerum sunt sicut numeri, quorum species variantur per additionem, & subtractionem unitatis, non autem oportet quod in quolibet genere reperitur contrarietas secundum propriam rationem huius & illius speciei, sed solum secundum communem rationem excellentiæ & defectus. quia enim contraria sunt quæ maxime distant, oportet quod in quocumque genere inuenitur contrarietas quod inueniantur duo termini maxime distantes, inter quos casu duntaxat omnia illa quæ sunt illius generis, & paulopost concludit quod formæ diuersarum specierum sunt adinuicem differentes secundum excellentiam & defectum, in quantum una forma est nobilior alia, & propter hoc ex diuersis formis possunt causari diuersæ passionēs, ut supra obiectum est, tamen una forma speciei secundum propriam suam rationem non habet contrarietatem ad aliam. hæc ille. Sed uideatur mihi Diuus Thomas quod in reprehendendo non caret reprehensione, nam argumentum factum per ipsum contra Auer. stat & procedit atque bene contra ipsum. nam propriæ qualitates contrariæ causantur ex principiis subiecti, & contrariorum sunt contrariæ causæ. Tu dicis quod quia una forma secundum communem rationem contrarietatis inuenit tam in quolibet genere, una est abundans & alia deficiens, & sic ex diuersis formis causantur diuersæ passionēs. hoc quidem uerum est, sed non est ad propositum, quia licet ex diuersis formis oriuntur diuersæ passionēs, non tamen semper ex diuersis formis oriuntur passionēs contrariæ, sicut est in casu argumenti. Et confirmatur, quia homo & asinus habet huiusmodi diuersitatem secundum excellentiam & defectum, & inuicem saltem omnes species, quia sunt sicut numeri, non tamen proprietas omnium specierum sunt contrariæ. argumentum autem hoc contendit probare, quod quod propria sunt contraria, ipsa sunt contraria, quia contrarietas est contrariæ causæ, aut igitur impugnatio sua contra Auer. non procedit, aut ipse patet in sua decisione consimiles angustias. Et ideo dicitur nos per Auer. & per ipso quod subiectum respectu propriæ passionis & subiecti, principia non sunt causæ accidentium priorum nisi in genere causæ materialis, sicut restatur expresse Auer. in 4. Meta. in cō. 2. ubi inquit. quod substantia est causa omnium accidentium non secundum agens, neque secundum finem, sed quia constituuntur per illam, & quia est subiectum eorum. & Aristot. in 1. Phy. auiscultationis. in tex. cō. 80. inquit, subiecta quidem materia cum forma causa est omnium eorum quæ sunt sicut mater: manifestum est aut quod eadem est materia contrariorum, & calidi & frigidi & aliarum physicarum contrarietatum, ut dicit expresse Aristot. in 4. Phy. auisculta-

tionis. in tex. cō. 84. & in 1. de Genera. & corrupt. in tex. com. 50. ubi decidit questionem & controuersiam antiquorum de actione, & passione. utrum fiat merito similitudinis an fiat merito contrarietatis. unde Com. ibi. in cō. inquit. quod causa receptionis est commune genus eius. f. genus subiecti & causa actionis est contrarietas, unde mirum est de beato Doctore qui ipse tenet subiectum non concurrere, ut efficiat, sed solum, ut materia respectu propriæ passionis, quomodo deuenit ad hoc. Et ista est una de limitationibus, quæ addes sapientius in illa propositione dicente quod contrariorum sunt contrariæ causæ, fallit enim in causis materialibus, sed uera est in causis agendis ut plurimum. Aut si plena est, contrariorum sunt contrariæ causæ aut diuersæ, & in hac solutione concordare habet Auer. & Thomas si bene consideras. Similiter causæ agentes contraria sunt contrariæ uel formaliter uel uirtualiter. Ad aliam auctoritatem Comellen. in libro de substantia orbis, dico quod formæ elementales sunt contrariæ merito suarum qualitatuum, per quas agunt adinuicem, & patiuntur, & seipsas corrumpunt, nam ut dicit Philosophus in libro de sensu & sensato, ignis non agit in quantum ignis, sed in quantum calidus, & ratio est quia actio, ut dicitur in 1. de Generatio. & corruptio. in tex. comment. 43. & 50. & merito contrarietatis, ignis autem ratione quæ ignis non habet contrarium, sed ratione quæ calidus, unde Comment. in hoc sensu loquitur ibi in 1. cap. de substantia orbis, inquit enim dico non possibile est hoc subiectum recipere duas earum in eodē subiecto existente terminatæ quantitas, ideo impossibile est à subiecto denudari formam, & subiectum denudari à forma nisi per formæ destructionem, neque etiam est possibile ipsam fieri in subiecto nisi per agens extrahens illam de potentia ad actum. unde necesse est has formas esse contrarias, adeo quod altera corrumpat suam contrariam & subiectum recipere formam similem. unde formæ elementarum sunt contrariæ: ubi patet quod non ponit illas esse contrarias, nisi in quantum sunt adinuicem corruptiue, & hoc non habent nisi in quantum sunt coniunctæ qualitatis contrariis. & ista est expositio eius. 5. Phy. com. 10. Ad aliam auctoritatem eius in 1. Phy. com. 52. dico quod ipse loquitur secundum mentem Alex. ut ostendit series & contextus uerborum eius, & non loquitur secundum mentem propriam, sicut fecit in 5. Physic. com. 10. & in 8. Meta. in com. 5. ubi de composito destruit opinionem Alexan. Aut si uis tenere quod loquitur ex mente propria glossa, ut supra, quod formæ elementales sunt contrariæ secundum qualitates. Vbi dicitur contra opinionem Diui Thomæ quod sunt contrariæ secundum communem rationem contrarietatis inuenit in quolibet genere secundum excellentiam & defectum, in quantum una est essentialiter nobilior altera, sed non sunt contrariæ secundum propriam rationem specificam. Tamen ista solutio habet instantiam, quia manifestum est quod ista contrarietas secundum perfectum & imperfectum inlequitur ultimis & specificis differentias, & non uideatur oriri ex communi ratione generis, quia enim una differentia ultima constituitur unus speciei est nobilior alia, ideo una species est nobilior reliqua secundum propriam rationem, quia species rerum sunt sicut numeri, ut dicit Aristot. in 8. Metaphysic. in text. comment. 10. Vbi animaduerte quod contrarietas quæ est in unoquoque genere, ut dicit Aristot. quæ est secundum esse, & non esse, secundum priuationem, & habitum in quantum differentia conuidentes genus sunt impares in perfectione, ne non est illa penes quam habeat uersari motus, nam tunc enim in omni perdicamento sunt principia, quorum unum est, ut habitus, & reliquum ut priuatio, quia actus & potentia sunt principia prima in unoquoque perdicamento, sequetur isto modo moti posse reperiri in quolibet perdicamento, sed est contrarietas physice in qua sunt contraria & media, & talia sunt quæ habet fieri in eodē subiecto, uel per priuatum, uel remoto, nam calor contrariatur frigiditati, quæ tamen non est apta nata esse in igne, sed in materia ignis, & requiritur etiā quod talia mutuo se expellant circa idē subiectum, & ut inquit magnus Albert. super 5. Phy. in expositione te. c. 10. ad

Opinio Diui Thomæ.

H

Instantia contra solutionem Diui Thomæ.

I

Opinio propria.

Nova

L

M

Nova

Map. II